

Advokatvirksomheders overholdelse af hvidvasklovens §§ 7 og 8

Vejledningen her beskriver de krav, som hvidvasklovens §§ 7 og 8 stiller til advokater og advokatvirksomheder, der udfører aktiviteter omfattet af lovens § 1, stk. 1, nr. 14.

Det er den enkelte sagsbehandlende advokat, der er ansvarlig for, at hvidvasklovens regler overholdes. Dette omfatter både de klientvendte aktiviteter, som f.eks. gennemførelse af kundekendskabsprocedurer, og de virksomhedsinterne pligter, som f.eks. udarbejdelse og løbende opdatering af de dokumenter, der er nævnt i lovens §§ 7 og 8. Disse skal derfor være tilgængelige for alle advokater i virksomheden.

Hvidvasklovens §§ 7 og 8

Hvidvasklovens §§ 7 og 8 er placeret i lovens kapitel 2, der har overskriften Risikovurdering og risikostyring. Den sidste bestemmelse i kapitlet er § 9, der handler om koncerner, og som er uden betydning for advokatvirksomheder.

§ 7

Bestemmelsen har dette indhold:

§ 7. Virksomheder og personer omfattet af denne lov skal identificere og vurdere risikoen for, at virksomheden eller personen kan blive misbrugt til hvidvask eller finansiering af terrorisme. Risikovurderingen skal foretages med udgangspunkt i virksomhedens eller personens forretningsmodel og omfatte vurderingen af risikofaktorer, der er forbundet med kunder, produkter, tjenesteydelser og transaktioner samt leveringskanaler og lande eller geografiske områder, hvor forretningsaktiviteterne udøves. Risikovurderingen skal dokumenteres og løbende opdateres.

Stk. 2. Den daglige ledelse i virksomheder omfattet af § 1, stk. 1, nr. 1-8, 10, 11, 19 og 23-27, skal udpege en ansat, der har fuldmagt til at træffe beslutninger på vegne af virksomheden i henhold til § 8, stk. 2, § 17, stk. 2, nr. 5, § 18, stk. 3, og § 19, stk. 1, nr. 3. Personen kan være medlem af virksomhedens daglige ledelse. Personen skal have tilstrækkeligt kendskab til virksomhedens risiko for hvidvask og terrorfinansiering til at kunne træffe beslutninger, der kan påvirke virksomhedens risikoeksponering.

Stk. 3. Erhvervsministeren og skatteministeren kan inden for deres respektive ressortområder fastsætte regler om undtagelser fra kravene i stk. 1. Erhvervsministeren kan fastsætte regler om undtagelser fra kravene i stk. 1 i forhold til advokater, jf. § 1, stk. 1, nr. 14. Erhvervsministeren kan fastsætte regler om undtagelser for kravene i stk. 2.

Betydning for advokatvirksomheder

Pligten efter stk. 1 til at udarbejde en virksomhedsspecifik risikovurdering påhviler enhver advokatvirksomhed, uanset størrelse, i det omfang den udfører aktiviteter,

der er omfattet af hvidvaskloven, jf. lovens § 1, stk. 1, nr. 14, dvs. yder bistand i forbindelse med diverse transaktioner.

Om kravene til indholdet, se afsnit 2 nedenfor.

Advokatvirksomheder er omfattet af hvidvasklovens § 1, stk. 1, nr. 14, og det følger heraf, at de ikke har pligt til at udpege en person efter § 7, stk. 2. Uanset at det således ikke er et krav efter loven, anbefaler Danske Advokater, at der i alle advokatvirksomheder sikres klarhed over, hvem der intent i den enkelte virksomhed har ansvaret for, at virksomheden overholder lovens regler, både dem, der vedrører virksomhedens interne forhold, og dem, der vedrører virksomhedens gennemførelse af kundekendskabsprocedurer og overholdelse af øvrige pligter.

Disse retningslinjer har som forudsætning, at erhvervsministeren ikke fastsætter regler efter stk.3, som omfatter (visse) advokatvirksomheder.

§ 8

Bestemmelsen har dette indhold:

§ 8. Virksomheder og personer omfattet af denne lov skal have tilstrækkelige skriftlige politikker, forretningsgange og kontroller, som skal omfatte risikostyring, kundekendskabsprocedurer, undersøgelses-, noterings- og underretningspligt, opbevaring af oplysninger, screening af medarbejdere og intern kontrol til effektiv forebyggelse, begrænsning og styring af risici for hvidvask og finansiering af terrorisme. Politikker, kontroller og forretningsgange skal udarbejdes med udgangspunkt i risikovurderingen foretaget efter § 7 under hensyntagen til virksomhedens størrelse.

Stk. 2. Politikker, kontroller og forretningsgange, der er udarbejdet i henhold til stk. 1, skal godkendes af den i § 7, stk. 2, udpegede person.

Stk. 3. Den daglige ledelse i virksomheder, som er omfattet af § 1, stk. 1, nr. 1-7, og som i henhold til anden lovgivning er forpligtet til at have en compliancefunktion, skal udpege en complianceansvarlig på ledelsesniveau, som skal kontrollere og vurdere, om forretningsgangene i henhold til stk. 1 og de foranstaltninger, der træffes for at afhjælpe eventuelle mangler, er effektive, og kontrollere, at virksomheden underretter Hvidvasksekretariatet, jf. § 26, stk. 1.

Stk. 4. Bestyrelser i virksomheder, som er omfattet af § 1, stk. 1, nr. 1-7, og som har en intern revision eller intern audit, og bestyrelser i andre virksomheder, der er omfattet af § 1, stk. 1, og som i henhold til anden lovgivning er underlagt krav om en intern revision eller intern audit, skal sikre, at den interne revision eller interne audit vurderer, hvorvidt virksomhedens politikker, forretningsgange og kontroller, jf. kravene i denne lov og regler udstedt i medfør heraf, er tilrettelagt og fungerer på betryggende vis.

Stk. 5. Virksomheder skal, hvor det vurderes relevant, udpege et medlem af direktionen, der er ansvarlig for virksomhedens gennemførelse af kravene i denne lov og regler udstedt i medfør heraf.

Stk. 6. Virksomheder og personer omfattet af denne lov skal sikre, at ansatte, herunder ledelsen, har modtaget tilstrækkelig undervisning i kravene i denne lov og regler udstedt i medfør heraf samt relevante krav om databeskyttelse.

Betydning for advokatvirksomheder

Pligten efter stk. 1 til at have tilstrækkelige skriftlige politikker, forretningsgange og kontroller påhviler enhver advokatvirksomhed, uanset størrelse, i det omfang den udfører aktiviteter, der er omfattet af hvidvaskloven, jf. lovens § 1, stk. 1, nr. 14. Det er således uden betydning, om virksomheden udfører sådanne aktiviteter til stadighed eller blot lejlighedsvis.

Om kravene til indholdet, se afsnit 3 nedenfor.

Advokatvirksomheder er som nævnt omfattet af hvidvasklovens § 1, stk.1, nr. 14, og det følger heraf, at stk. 2-4 ikke har betydning for advokatvirksomheder.

Bestemmelsen i stk. 5 er kun relevant for advokatvirksomheder, der er registreret hos Erhvervsstyrelsen, og (selv) sådanne virksomheder har ikke pligt til at udpege en person efter bestemmelsen.

Pligten efter stk. 6 til at sikre, at ansatte har modtaget tilstrækkelig undervisning i reglerne om hvidvask og relevante krav om databeskyttelse, påhviler enhver advokatvirksomhed.

Om kravene til indholdet, se afsnit 4.

Risikovurdering, jf. § 7, stk. 1

Enhver advokatvirksomhed (der udfører aktiviteter, der er omfattet af lovens § 1, stk. 1, nr. 14) skal udarbejde en risikovurdering. Heri skal risikoen for, at virksomheden eller personen kan blive misbrugt til hvidvask eller finansiering af terrorisme, identificeres og vurderes. Med risiko menes den iboende risiko for, at virksomheder efter sin forretningsmodel kan blive misbrugt til hvidvask og finansiering af terrorisme. Vurderingen af risikoen skal således foretages uden hensyntagen til de risikobegrænsende foranstaltninger, som virksomheden (på grundlag af risikovurderingen) har iværksat i henhold til hvidvaskloven. Disse foranstaltninger vil skulle fremgå af de skriftlige politikker, forretningsgange og kontroller, som skal udarbejdes efter § 8, stk. 1.

En risikovurdering indeholder to elementer – identifikation af risikofaktorer og vurdering af risikofaktorer. Gennem risikovurderingen skal advokatvirksomheden forstå, hvor og i hvilket omfang den er udsat for at blive misbrugt til hvidvask eller finansiering af terrorisme.

Advokatvirksomheden skal foretage en grundig analyse af sin forretningsmodel og på grundlag heraf identificere alle risikofaktorer i forbindelse med udøvelse af dens forretningsmodel. Advokatvirksomheden skal i den forbindelse inddrage de supranationale og nationale risikovurderinger, som udsendes af henholdsvis EU-Kommissionen, Hvidvasksekretariatet og PET og Statsadvokaten for Særlig Økonomisk og International Kriminalitet, og som løbende vil blive opdateret. Der henvises til EU-Kommissionens risikovurdering af 24. juli 2019, Statsadvokaten for Særlig International og Økonomisk Kriminalitets risikovurdering Hvidvask i Danmark Den Nationale Risikovurdering 2018 og PET's National risikovurdering af

terrorfinansiering i Danmark 2019 og National risikovurdering af terrorfinansiering på NPO-området i Danmark 2020. Det kan yderligere være relevant at inddrage risikovurderinger udsendt af tilsynsmyndigheder i henhold til hvidvaskloven, trusselsvurderinger mv. Yderligere kan inddrages information fra FATF, landerapporter om f.eks. korruption, Hvidvasksekretariatets Indikatorer på eventuel hvidvask eller finansiering af terrorisme, november 2008, informationer fra medier samt advokatvirksomhedens eller personens egne erfaringer.

Advokatvirksomheden skal herefter vurdere, i hvilket omfang de identificerede risikofaktorer bevirker, at virksomheden kan blive misbrugt til hvidvask eller finansiering af terrorisme.

Risikovurderingen skal foretages med udgangspunkt i den enkelte advokatvirksomheds forretningsmodel og omfatte vurdering af risikofaktorer, der er forbundet med klienter, produkter, tjenesteydelser, transaktioner og lande eller geografiske områder, hvor forretningsaktiviteterne udøves, eller hvor en ydet rådgivning skal udnyttes.

Risikovurderingen skal være baseret på mindst de faktorer, der fremgår af bilag 2 og 3 til hvidvaskloven. Omfanget af risikovurderingen vil i øvrigt afhænge af virksomhedens eller personens forretningsmodel.

En risikovurdering behøver ikke være kompleks, men den skal afspejle alle dele af forretningsmodellen.

Risikofaktorer, der er forbundet med kunder, er en analyse af advokatvirksomhedens klienter, herunder om de er fysiske eller juridiske personer. F.eks. betragtes børsnoterede selskaber og offentlige myndigheder generelt som begrænset risiko, hvor pengeoverførselsvirksomheder generelt betragtes som øget risiko.

Risikovurderingen skal foretages vedrørende de enkelte typer af advokatvirksomhedens tjenesteydelser. Meget komplekse ydelser eller det forhold, at en transaktion kan omfatte store beløb, kan medføre, at produktet betragtes som øget risiko. Modsat kan produkter, der beløbsmæssigt er begrænset, vurderes til begrænset risiko.

Det har også betydning, på hvilken måde advokatvirksomheden stiller sine ydelser til rådighed for klienterne (fysisk fremmøde eller fjernkommunikationsbaseret).

Endelig skal geografiske risici identificeres og vurderes. F.eks. er lande, der er forbundet med en betydelig korruption, forbundet med større risiko end lande, hvor korruptionsniveauet er lavt.

Risikovurderingen skal afdække advokatvirksomhedens risiko i forhold til både hvidvask og terrorfinansiering. F.eks. kan et produkt være begrænset risiko i forhold til hvidvask men øget risiko i forhold til terrorfinansiering.

En risikovurdering skal for at kunne anses for tilstrækkelig dække alle områder af forretningsmodellen og afdække de beskrevne risici, herunder være underbygget med relevante data samt udarbejdet under inddragelse af de nævnte supranationale og nationale risikovurderinger.

Risikovurderingen skal dokumenteres og løbende holdes opdateret. At risikovurderingen skal dokumenteres, betyder, at den ikke må være baseret på antagelser, men at den som nævnt skal tage udgangspunkt i den supranationale og nationale risikovurdering samt anden relevant dokumentation på området, herunder f.eks. information udsendt af FATF, brancheorganisationer mv. Derudover kan dokumentation, som er baseret på advokatvirksomhedens egne erfaringer, inddrages.

At risikovurderingen skal opdateres løbende, betyder som udgangspunkt, at den skal revurderes mindst en gang om året eller i øvrigt i forbindelse med væsentlige ændringer i risikoforholdene. Dette vil dog afhænge af en konkret risikovurdering.

Der vil altid skulle ske opdatering ved væsentlige ændringer af risikoforholdene, som f.eks. ved introduktion af en ny ydelse, der risikomæssigt adskiller sig væsentligt fra advokatvirksomhedens øvrige produkter, ved tilbud af ydelser til klienter i et nyt land eller ved ibrugtagning af nye teknologier.

Advokatsamfundet har udarbejdet et ideoplæg til en risikovurdering, som er tilgængeligt via Advokatsamfundets hjemmeside: www.advokatsamfundet.dk

Skriftlige politikker, forretningsgange og kontroller, jf. 8, stk. 1

Efter § 8, stk. 1, skal en advokatvirksomhed udarbejde skriftlige politikker, forretningsgange og kontroller, som skal omfatte risikostyring, kundekendskabsprocedurer, undersøgelses-, noterings- og underretningspligt, opbevaring af oplysninger, screening af medarbejdere og intern kontrol. Politikker, forretningsgange og kontroller skal udarbejdes med udgangspunkt i den risikovurdering, der er foretaget i henhold til § 7, stk. 1.

Efter stk. 1, 1. pkt., skal advokatvirksomheden have tilstrækkelige skriftlige politikker, forretningsgange og kontroller, som skal omfatte risikostyring, kundekendskabsprocedurer, undersøgelses-, noterings- og underretningspligt, opbevaring af oplysninger, screening af medarbejdere og intern kontrol til effektiv forebyggelse, begrænsning og styring af risici for hvidvask og finansiering af terrorisme.

Kravet om, at politikker, forretningsgange og kontroller skal være "skriftlige", er opfyldt, hvis de foreligger i papirform, men også hvis de foreligger digitalt, herunder i form af videoer eller lignende.

Politikker, forretningsgange og kontroller skal være udarbejdet med henblik på anvendelse i den enkelte virksomhed. Der kan derfor kun i meget begrænset omfang anvendes f.eks. standardpolitikker, -forretningsgange og -kontroller. Advokatsamfundet har udarbejdet ideoplæg til politik og forretningsgang, som den enkelte advokatvirksomhed kan tage udgangspunkt i. Ideoplæggene er tilgængelige via Advokatsamfundets hjemmeside.

Kravet om en politik indebærer, at virksomheden eller personen skal fastsætte de overordnede strategiske mål i relation til forebyggelse af hvidvask og finansiering af

terrorisme med udgangspunkt i risikovurderingen i § 7. Politikken skal indeholde identifikation og afgrænsning af de risici, som virksomheden ønsker at påtage sig på de pågældende områder, og anvisninger på, hvorledes de strategiske mål opnås. En politik for risikostyring udgør det overordnede grundlag for strategisk og operationel risikostyring. En risikostyringspolitik fastsætter blandt andet formål, risikoområder, ansvarsfordeling, risikovillighed samt den organisatoriske forankring af risikoledeelse og -styring.

Virksomheder og personer skal yderligere have forretningsgange. Ved forretningsgange forstås en beskrivelse af de aktiviteter, der skal udføres, herunder at sikre, at lovgivningen og anden relevant regulering samt de politikker og retningslinjer, som virksomhedens ledelse har besluttet, efterleves og overholdes. Forretningsgangene skal tage udgangspunkt i den enkelte advokatvirksomheds forretningsmodel og særlige forhold og på en klar og tydelig måde beskrive, hvordan netop denne virksomhed skal overholde reglerne. En forretningsgang skal indeholde en beskrivelse af forretningsområdet, dets ansvarsplacering, herunder hvem der er ansvarlig for udførelse af de enkelte opgaver, og hvorledes disse skal udføres. Forretningsgange skal være lettilgængelige og overskuelige for de ansatte.

Kravet om kontrol indebærer, at advokatvirksomheden skal foretage kontrol af, om virksomheden overholder lovens krav.

For at der kan være tale om kontrol, skal der være en vis uafhængighed mellem den, der foretager kontrollen, og den, der kontrolleres. I små virksomheder er det tilstrækkeligt, at den direkte leder kontrollerer den ansatte, mens det i større virksomheder kan være hensigtsmæssigt, at kontrollen foretages af en anden afdeling end den udførende.

Kontrolforanstaltningerne skal være beskrevet, og foretagne kontroller skal dokumenteres. Kontroller skal foretages med en passende hyppighed på områderne risikostyring, kundekendingsprocedurer, undersøgelses-, noterings- og underretningspligt og opbevaring af oplysninger. Ydermere ligger der i kravet om intern kontrol, at der også skal foretages kontrol af, om kontrollerne foretages. Programmet skal sikre, at der udtages stikprøver af de sager, der er oprettet som omfattet af hvidvaskloven, men også af, om det er med rette, at der ikke er foretaget kundekendingsprocedurer i andre sager. Endvidere bør programmet sikre, at alle, der har beføjelse til at træffe bestemmelse om, at virksomheden skal påtage sig en sag, bliver kontrolleret individuelt.

Advokatvirksomheder skal endvidere have screeningsprocedurer i relation til deres medarbejdere. Dette kan blandt andet indebære, at en virksomhed inden ansættelsen af en person sikrer, at denne ikke er dømt for et strafbart forhold, der begrunder en nærliggende fare for misbrug af den pågældendes stilling, ligesom det sikres, at virksomheden bliver bekendt med, hvis medarbejdere dømmes for et sådant forhold i løbet af deres ansættelse. Der kan anlægges en risikovurdering, alt efter hvilken funktion en ansat skal varetage i virksomheden. Det vil f.eks. ikke være aktuelt for personer, der ikke varetager funktioner, der sikrer opfyldelse af hvidvaskloven. For personer, som ansættes i en stilling, hvor de direkte eller indirekte kan misbruge stillingen til hvidvask eller finansiering af terrorisme, vil det altid være relevant med en nærmere undersøgelse af personen inden ansættelsen. Motiverne udtaler dig ikke særskilt om løbende kontrol under ansættelsesforholdet.

Det vil formentlig være nødvendigt, at medarbejdere, der har beføjelse til at træffe bestemmelse om, at advokatvirksomheden skal påtage sig en given sag, medarbejdere, der er beskæftiget med at oprette sagerne, samt medarbejdere i bogholderiet med regelmæssige mellemrum, f.eks. hver 3. år, indhenter fornyet privat straffeattest og præsenterer den for advokatvirksomheden. Advokatvirksomhedens dokumentation af, at kravene i hvidvaskloven er overholdt, kan bestå i en markering af, at attesten har været forevist. Det er således ikke nødvendigt, at virksomheden opbevarer den præsenterede attest for hver enkelt berørt medarbejder.

Virksomheder og personer skal samtidig sikre, at ansatte har tilstrækkelige kvalifikationer til at varetage stillingen. Dette kan ske gennem uddannelse efter ansættelsen. Advokatvirksomhedens forretningsgange og interne kontroller skal sikre mod, at en person misbruger sin stilling,

Kravene til politikker, forretningsgange og kontroller afhænger af den enkelte advokatvirksomheds risikoprofil i relation til hvidvask og finansiering af terrorisme. Politikker, forretningsgange og kontroller skal derudover udmøntes under hensyn til virksomhedens størrelse og art. Politikker, forretningsgange og kontroller skal afspejle den risikovurdering, der er udarbejdet i henhold til § 7, stk. 1. Ved ændring af advokatvirksomhedens risikovurdering eller i reguleringen på området skal det overvejes, om der skal ske ændringer af virksomhedens politikker, forretningsgange og kontroller for at sikre, at lovgivningens krav fortsat overholdes.

Undervisning, jf. § 8, stk. 6

Undervisningen skal omfatte hvidvaskloven og de relevante krav om databeskyttelse, f.eks. dem, der fremgår af hvidvasklovens §§ 16, 25, stk. 3, og 30. Det vil ikke være tilstrækkeligt, at advokatvirksomhedens skriftlige politikker og forretningsgange udleveres og gennemgås med de ansatte. Undervisningen kan differentieres, således at den enkelte medarbejder alene modtager undervisning inden for de arbejdsområder, der er relevante for denne.

Undervisningen skal sikre, at advokatvirksomhedens relevante medarbejdere, herunder nyansatte, til stadighed har et betryggende kendskab til de pligter, der gælder på hvidvaskområdet, og virksomhedens forretningsgange på hvidvaskområdet, og hvilken betydning kravene har for den enkelte medarbejder i det job, som han eller hun skal bestride.

Medarbejderen skal efter at have modtaget undervisningen kunne varetage sin jobfunktion på fuldt forsvarlig måde i overensstemmelse med lovgivningens krav. Undervisningen kan derfor ikke bestå alene i en gennemgang af lovgivningens krav, men skal være relateret til den enkelte advokatvirksomheds produktudbud, kundetyper mv.

Der skal gennemføres efteruddannelse med passende intervaller og som minimum ved opdatering af virksomhedens forretningsgange, hvor dette har betydning for den pågældende medarbejders arbejdsfunktion.

Medarbejdere, der ikke på nogen måde varetager funktioner, der relaterer sig til hvidvask eller terrorfinansiering, er ikke omfattet af kravet om uddannelse. Kravet om, at også virksomhedens ledelse skal modtage undervisning, har i advokatvirksomheder kun selvstændig betydning for medlemmer af ledelsen, der ikke er advokater. Kravet indebærer, at de pågældende modtager en undervisning, herunder efteruddannelse med passende intervaller, på området, der er tilstrækkelig til, at de kan varetage deres ledelsesopgaver, i det omfang disse omfatter hvidvask og terrorfinansiering.

Det er ikke tilstrækkeligt, at undervisningen udbydes til medarbejderne og ledelsen. Advokatvirksomheden skal sikre, at samtlige medarbejdere og medlemmer af ledelsen, for hvem det er relevant, faktisk deltager i den tilbudte undervisning.

Der stiles ikke krav til den måde, hvorpå undervisningen skal gennemføres. Det kan således ske ved deltagernes fysiske fremmøde, men også ved online-baseret undervisning. Der stiles ikke krav om, at deltagerne efter undervisningen skal besvare spørgsmål korrekt, men hvis undervisningen gennemføres online, vil tjekspørgsmål formentlig være nødvendige af dokumentationsmæssige årsager.